

KUVA: Jyri Karjalainen / Suomen käsityön museo.

Parempia pukuja

Pienoisnäyttely pukeutumisesta

Näyttely Suomen käsityön museon Kujalla 25.2.-25.9.2011

Suomen kansallispukukeskuksen Kuja-näyttelytilassa on ihasteltavana 13 naisten ja seitsemän lasten asua 1930-70-luvuilta. Esillä on myös valokuvia pukujen käyttötilanteista eri vuosikymmeninä.

Näyttelyssä olevat puvut ovat peräisin lounaissuomalaiselta maataloustilalta ja tarkoitettu aikanaan siistiin arkikäyttöön sekä juhlaan. Ne ovat paikallisesti valmistettuja ja kankaat ovat osin kotikutoisia. Puvut ovat osa Suomen käsityön museolle lahjoitettua suurta tekstiilikokoelmaa.

1980-luvulle saakka tilalla oli lampaita. Villoista teetettiin lankaa, joka värjättiin itse luonnonväreillä. Talon emäntä oli innokas käsitöiden tekijä ja käsityöinnostus siirtyi perintönä myös molemmille tyttärille. Loimaalainen ompelija Aksa Tammilaiho valmisti suurimman osan talon naisten vaatteista. Aksa vaatetti talon tyttäret ja kun tytöt kasvoivat, he alkoivat suunnitella itse vaatteitaan, jotka Aksa sitten toteutti. Aksan ammattitaitoa tarvittiin aina 1980-luvulle saakka, jonka jälkeen talon naiset alkoivat hankkia vaatteitaan kaupoista.

Aksa, Aleksandra Tammilaiho (1899-1997) oli loimaalaisten naisten ja lasten vaatteiden erinomainen kotiompelija. Aksan ompelijan ura alkoi vuonna 1926, kun hän osti Singerin ompelukoneen. Singer järjesti kurssit Loimaalla kaikille koneen ostajille. Aksakin osallistui kurssille ja siitä alkoi monikymmenvuotinen ompelijan työ. Kun tieto kulki hyvästä ompelijasta, töitä riitti usein liiaksi asti.

Aksa asui ja ompeli Loimaan Hirvikoskella. Hänellä oli vain yksi huone ja pieni pöytä, jonka ääressä hän leikkasi kankaita. Kotonaan Aksa ompeli vaatteita ainoastaan naisille. Hän oli tunnettu tarkan ja hyvän käsityön tekijänä. Aksa ompeli vaatteet asiakkaan tuomista kankaista eikä hän kaavoja juurikaan tarvinnut. Mallilehtiä selailtiin asiakkaan kanssa, mutta harvoin malli otettiin suoraan lehdestä. Jos malli oli vaikea, Aksa leikkasi itse paperista kaavat.

Aksalla oli vahvuutena hyvä silmä ja hyvä maku. Hänellä oli myös hyvä muisti. Asiakkaan valitsema malli pysyi mielessä, vaikka työ saattoi toteutua vasta pitkien aikojen päästä.

- *En mää sitä aina niin muistakka, mut mää ajattelen, kummonen sille ihmiselle sopis, leikkaan semmosen ja sit se on ihan tyytyväinen, totesi Aksa.*

Lisätietoja

ALLI TOURIN KAUNIIT KANSALLISPUKUKUVAT | Kujä 1.10.2011 – 18.3.2012

Kuva: Jyri Karjalainen / Suomen käsityön museo

Alli Tourin kauniit kansallispukukuvat

Näyttely Suomen käsityön museon Kujalla 1.10.2011 - 18.3.2012

Alli Tourin akvarellikuvitukset nostivat kansallispuvut uuteen nousuun 1940-1960-luvuilla.

Alli Touri (1915-2005) valmistui koristetaiteilijaksi ja sukulaisuussuhteen kautta innostui kuvaamaan kansallispukuaiheita. Tourin taidokkaat piirrokset kansallispuvuista vaikuttivat kansallispukujen suosion nousuun. Suomen kansallispukukeskus on saanut lahjoituksena kuvituksia ja on edelleen kiinnostunut vastaanottamaan akvarelleja ja tietoja niistä.

Alli Ester Thuring (1930-luvulta lähtien Touri) syntyi Loimaalla. Kolmevuotiaana Alli menetti kuulonsa sairauden ja sai toispuoleisen kasvohalvauksen sairautta seuranneen epäonnistuneen leikkauksen takia. Alli Touri kävi Turun kuurojen koulun ja sen jälkeen Turun piirustuskoulun. Loimaalla hän opiskeli värioppia ja maalausta taiteilija Urho Ahonurhon johdolla. Ateneumissa hän opiskeli vuosina 1944-1946 ja valmistui koristetaiteilijaksi.

Taiteilija työssään. Alli Touri 1940-luvulla.

Alli Tourin taidokkaat piirrokset kansallispuvuista vaikuttivat kansallispukujen suosion nousuun. Hän piirsi 1940-luvun lopulta 1960-luvulle eloisia kansallispukukuvia, jollaisia Suomessa ei ollut vielä nähty. Ensimmäiset julkaistut kansallispukukuvansa hän piirsi vuonna 1950 ilmestyneeseen *Suomalaisia kansallispukuja* -kirjaan, jossa oli myös muutamia Greta Strandbergin piirtämiä malleja. Helmi Vuorelma otti samana vuonna yhteyttä Alli Touriin ja pyysi häneltä tarjousta 30 Helmi Vuorelma Oy:n tuotannossa olevan kansallispuvun piirtämisestä. Vuorelma halusi julkaista myytävistä kansallispuvuistaan uuden kuvaston, joka olisi Tourin kuvittama. Kuvasto julkaistiin vuonna 1952 ja siitä otettiin toinen painos vuonna 1957, jossa oli muutama uusi naisten kansallispukumalli sekä lasten ja miesten kansallispukuja. Kuvastosta otettiin vuonna 1965 vielä kolmaskin painos, johon oli lisätty muutama uusi pukupiirros. Vuorelmalle Touri piirsi pukukuvien lisäksi myös runsaasti pukukohtaisia yksityiskohtia ja valmistusohjeita. Sittemmin Alli Tourin kansallispukukuvat koristivat alan artikkeleita esim. *Pyrkijä*-lehdissä ja *Mitä Missä Milloin* -kirjoissa (1955, 1957).

Vuodesta 1969 Alli Touri suunnitteli kansallispukuaiheisia tulitikkulaatikoiden etikettejä turkulaiselle T:mi Pisteelle. Kansallispukukuvat olivat pelkistetympiä kuin muut Tourin kansallispukukuvat tulitikkulaatikoiden pienestä koosta johtuen. Kansallispukuisen hahmon taustalle on maalattu paikkakunnan maisema. Tulitikkulaatikoita valmistettiin kolmea eri kokoa ja niitä oli tuotannossa vuoteen 1980 saakka.

Alli Tourin kansallispukukiinnostukseen vaikutti vahvasti hänen tätinsä maisteri Tyyni Vahter, joka toimi Suomen kansallismuseon pitkäaikaisena intendenttinä. Jo Ateneumissa opiskellessaan Touri piirsi kansanpukuharjoitelmia Kansallismuseossa. Tyyni Vahter tunsu Kansallismuseon kansanpukukokoelmat erittäin hyvin ja kokosi useita kansallispukumalleja, joiden kuvat ja ohjeet

Alli Touri piirsi. Tyyni Vahter varmisti, että Tourin piirrookset olivat kansatieteellisesti oikein. Tyyni Vahter ja Alli Touri tekivät tiivistä yhteistyötä 1950- ja 1960-luvuilla ja työstivät yhteistyössä useita kansallispukumalleja.

Alli Tourin ensimmäinen Helmi Vuorelma Oylle kuvittama kansallispukukuvasto vuodelta 1952

Alli Tourin kansallispukukuvituksista haetaan edelleen tietoja

Alli Tourin kansallispukukuvat edustivat uudenlaista ilmaisua kansallispukujen kuvituksessa. Niissä pukujen kauneuteen ja värikkyteen yhdistettiin ensi kertaa liike, keveys ja iloisuus. Kansallispukukuvat saivat aivan uuden ilmeen. Niissä kuvastui myös oman aikansa pukumuoti ja sen ihanne kapeat vyötäröt sekä leveät ja ilmavat hameet. Alli Touri oli myös tarkka pukujen yksityiskohdista, kuten kirjailuista, taskuista ja koruista. Tilaajille Tyyni Vahter ja Alli Touri toimittivat runsaasti pukukohtaisia yksityiskohtia ja valmistusohjeita. Alli Touri kutoi tilaajalle tarvittaessa myös kangasmallin valmistusohjeiden mukaan. Alli Touri lähetti alkuperäisen kuvan aina tilaajalle ja jätti kuultopaperikopiot sekä useita luonnoksia itselleen.

Kaikkien Alli Tourin alkuperäisten kuvitusten olinpaikkaa ei tiedetä. Kansallispukukeskus on kiinnostunut saamaan tietoa niiden olinpaikoista sekä ottaa mielellään Tourin akvarelleja ja luonnoksia lahjoituksena vastaan.

Lisätietoja

Lisätietoja antaa ja tiedonannot Tourin piirroksista ja akvarelleista voi osoittaa: